

Ympäristötietokeskus «EkoProfi»

Saastunut maaperä Venäjän lainsäädäntö

Oikeudelliset näkökannat

Vaatimukset maaperän kunnolle määritellään Hygienianormeissa ja -säännöissä, jotka ovat voimassa Venäjän Federaation alueella ja joissa säädetään eri käyttötarkoitukseen tarkoitettun maaperän kemiallisten aineiden hyväksyttävät raja-arvot (Federaalilaki «Väestön terveydellisestä sekä epidemiologisesta hyvinvoinnista» 30. maaliskuuta 1999 N52-FZ).

Terveysvaatimukset määrittelevät maaperän saastumista:

- SanPiN 2.1.7.1287-03. Maaperä, asuinalueiden puhdistus, kotitalous- ja teollisuusjätteet, maaperän sanitaarinen suojelu. Terveys- ja epidemiologiset vaatimukset maaperän laadulle.
- SanPiN 2.1.7.1322-03. Maaperä, asuinalueiden puhdistus, tuotanto- ja kulutusjätteet, maaperän sanitaarinen suojelu. Jätteiden loppusijoittamiselle sekä - käsittelylle asettavat vaatimukset.

Metodiset määräykset MU 2.1.7.730-99. Asutusalueiden maaperän laadun hygieninen arviointi.

Oikeudelliset näkökannat

Venäjän Fedraatiossa maaperän saastumista mittaavana muuttujana käytetään yksiasteista PDK arvoa, joka kertoo haitta-aineen pitoisuuden (määrän) (mikrogramma tai mg) maaperä kiloa kohti. PDK-arvo on sama koko Venäjän Federaation alueelle.

Suoranaisesti saastuneita maaperiä koskevia erillisiä lainsäädäntöasiakirjoja ei ole olemassa.

Saastuneet maaperät liitetään usein vaarallisten jätteiden 4-5 vaarallisuusluokkaan riippuen niiden saastumisesta.

Koska saastuneen maapohjan tapauksessa kyse on jätteistä, niitä koskevat kaikki lainsäädännössä jätteiden käsittelylle määritetyt vaatimukset.

Maaperän puhdistus

Seuraavat asiakirjat säätelevät maaperän puhdistamista sekä kunnostamista Venäjän alueella:

- Venäjän Federaation maallain pykälät 12 sekä 13;
Venäjän Federaation hallinnon määräys 23.2.1994 №140 ”Maiden kunnostuksesta, maaperän hedelmällisen kerroksen poistamisesta, säilyttämisestä sekä rationaalisesta käytöstä”.
- Määräykset: Ympäristön sekä luonnonvarojen suojeluministerion määräys №525, Venäjän Federaation maavarojen sekä maajärjestyskomitean määräys №67 22.12.1995 «Maiden kunnostukseen, maaperän hedelmällisen kerroksen poistamiseen, säilyttämiseen sekä rationaaliseen käyttöön liittyvien pääasetusten hyväksymisestä».

Alueelliset asiakirjat Pietari

Pietarin kaupunkijohtajan määräyksestä №891 30.08.1994 otettiin käyttöön alueellinen normatiivi maaperän suojelusta Pietarissa.

Asiakirja säätelee eri käyttötarkoitukseen tarkoitettujen maiden käyttöjärjestystä (asutusalueiden maat, asuinalueet, teollisuus-, kuljetus- sekä viestintäkäytössä olevat maat, vesistöjen maat, maatalouskäytössä olevat maat, virkistyskäytössä olevat maat, yleiskäytössä olevat maat); maiden laadun arviointia maan eri käyttötarkoituksissa; sääntöjen rikkomisesta seuraavaa vastuujärjestystä, maaperän laadun valvontajärjestystä. Pietarin hallinnon määräyksellä №9 07.02.2006 hyväksytään Pietarin alueella vapautuvien teollisuusalueiden **ekologisen kunnan arviointiin liittyviä metodisia suosituksia** sekä näiden alueiden saneeraukseen (kunnostamiseen) liittyvän luontosuojelutoimenpiteiden listan laatimiseen liittyviä metodisia suosituksia .

Alueelliset tutkimukset

Vuodesta 1992 Pietarin luonnonkäytön, ympäristösuojelu- sekä ekologisen turvallisuuden komitean tilauksesta Pietarissa tutkitaan kaupungin maaperän saastumista. Tutkimusten tietoja on esitetty valtiollisessa tietojärjestelmässä «Pietarin alueen ympäristöpassi».

Tietojärjestelmästä löytyy myös Pietarin maaperän saastumista koskevien tutkimusten, kaupungin maaperän säteilytutkimusten sekä kaupungin maaperässä luontaisen kaasumuodostamisprosessien tutkimustuloksia.

Saastuneiden maiden kunnostus

Hallintoelimet, jotka luovuttavat tontteja käyttöön sekä myöntävät lupia työsuorituksille, määrittelevät ehdot pilaantuneiden maiden käyttökuntoon kunnostukselle, kunnostushankkeiden perusteella.

Maiden kunnostus (GOST 17.5.1.01-83) on toimenpidekokonaisuus, jonka tarkoituksena on pilaantuneiden maiden tuottavuuden, yhteiskunnallisen hyötyarvon nostaminen sekä ympäristöolojen parantaminen yhteisön edut huomioon ottaen.

2 etaappia — tekninen sekä biologinen.

Saastuneiden maiden kunnostus

Kunnostusta vaativat maat, jotka ovat vahingoituneet seuraavien töiden seurauksena:

- kaivannaisesiintymien nostopaikat joko avolouhokset tai maanalaiset kaivokset
- putkistojen asentaminen
- rakennusten purku
- teollisuus-, talous- sekä muiden jätteiden varastoiminen tai hautaaminen
- maaperän saastumisen seuraamuksien likvidointi, silloin kun kunnostuksen ehdot vaativat päällimmäisen hedelmällisen kerroksen poistamista
- sotaharjoitusten toteuttaminen siihen tarkoitettujen erikoisharjoituskenttien ulkopuolella
- erilaisten töiden suorittaminen, joihin liittyy maaperäkerroksen vahingoittaminen.

Saastuneiden maiden kunnostus ja saneeraus

Maaperän saneerauksella tarkoitetaan maaperän puhdistusta haitallisista aineista sekä sen pinnalla olevista vieraista esineistä.

Kunnostustöiden tarkoituksena on ensisijaisesti maaperän alkuperäisten ominaisuuksien säilyttäminen, ja saneerauksen tarkoituksena niiden palauttaminen.

Alueen saneerauksen suunnitelma sisältää:

- ekologisen sekä taloudellisen näkökulmien kannalta optimaalisen saneeraustavan valinta vertailemalla kaikkia mahdollisia tapoja keskenään;
- valitun tavan sovellettavuuden arviointi tälle alueelle suorittamalla lisätutkimuksia sekä koe- ja menetelmäkokeiluja.
- saneeraussuunnitelman laatiminen.

Alueille aiemmin tapahtuneen ympäristövahingon arviointi

GOST R 54003-2010. «Ympäristömanagement. Organisaatioiden sijaintialueilla sijaitsevan menneisyydessä tapahtuneen ympäristövahingon arviointi. Yleiset säännökset» on otettu käyttöön 1. tammikuuta 2011.

Alueille aiemmin tapahtuneen ympäristövahingon arviointi

Valtio omistaa jätteet, jotka ovat muodostuneet valtion omistuksessa olevissa kohteissa tai sijaitsevat Venäjän Federaation alueella eikä niillä ole omistajaa tai joiden omistaja ei ole tiedossa.

Jos omistaja on hylännyt tai jättänyt jollain muulla tavalla jätteet tai vieraat esineet tarkoituksenaan päästää niiden omistajuudesta eroon, henkilö (uusi omistaja), jonka omistajuudessa, hallussa tai käytössä kyseinen tontti on, jonka alueella jätteet ja vieraat esineet sijaitsevat, voi ottaa ne haltuunsa, ja käyttää niitä tai tehdä niille muita toimenpiteitä, **josta näkyy että niiden omistajuus on siirtynyt Venäjän Federaation lainsäädännön mukaisesti.**

Alueille aiemmin tapahtuneen ympäristövahingon arviointi

Uusi omistaja arvioi saastuneen alueen (tontin) jokaisessa erillisessä hankinnassa vastuumenetelmän (solidaarinen (yhteis)vastuu tai jaettu vastuu) ja on oikeutettu vaatimaan oikeusteitse vahingonkorvausta, joka on aiheutunut alueelle siitä, että sinne on jätetty jätteitä ja vieraita esineitä, riippumatta siitä mihin käyttöön alue (tontti) tullaan ottamaan, jos Venäjän Federaation lainsäädäntö ei määrittele muuta.

Valtiollisen hallinnon paikalliset elimet sekä paikallisen itsehallinnon elimet määrittelevät aiemmin kertyneiden jätteiden ja vieraiden esineiden käytön menetelmiä.

Alueille aiemmin tapahtuneen ympäristövahingon arviointi

Tonttien (alueiden), joissa on havaittu omistajalle kuulumattomia jätteitä ja vieraita esineitä, omistajat tai käyttäjät ovat velvoitettuja ilmoittamaan jätteistä tai vieraista esineistä valtiollisen hallinnon paikalliselle elimille tai paikallisen itsehallinnon elimille, joiden täytyy seuraavaksi olla yhteistyössä jätteiden omistajien kanssa ja luokitella ne niiden vaarallisuuden sekä myrkyllisyyden mukaisesti, rekisteröidä ne ja varustaa ne tiedoilla (passi) ja laatia tehokkaat toimenpiteet niiden ympäristöturvalliselle käsittelylle.

Muuhun kuin valtiolliseen omistajuuteen siirtyneille alueille (tonteille) täytyy finanssivastuun mallin määräytyä yksilöllisesti ottaen huomioon alueen (maatontin) pinta-alan, hankintakustannukset sekä aiemmin aiheutetun ympäristövahingon seuraukset.

Alueille aiemmin tapahtuneen ympäristövahingon arviointi

Seuraavissa tapauksissa on mahdollista hakea rahoitusta budjettivaroista tai tavoitelainoista alueen (tontin)puhdistukseen, jossa on historiallisesti muodostunut saastuminen, alueelliset erikoispiirteet huomioon ottaen:

- jos alue (tontti) on valtiollisessa, kunnan omistuksessa;
- mahdollisten hätätilojen välttämiseksi;
- jos saastuneen alueen (tonttien) läheisyydessä asuvalle väestölle on olemassa terveydellinen vaara;
- jos uusi alueen (tontin) omistaja menee konkurssiin.

Investojien mahdolliset riskit

Investojien täytyy:

- arvioida investointien käyttötarkoitus (pysäyttää saastumisen vaikutukset ihmiseen tai ainoastaan investoida valvontaan);
 - määrittellä realistiset ja mahdolliset vaikutuksien todennäköisyydet ihmisen terveyteen ennen saastuneisiin alueisiin tehtyjä investointeja ja investointien jälkeen
 - vertailla saastuneen alueen (tontin) maaperän, veden sekä ilman ympäristötilan parantamiseksi suunniteltuja sijoituksia mahdollisuuteen investoida sairastumis- sekä kuolevaisuustapausten välttämiseen joka investoinnin osalta erikseen.
- Investointihankkeiden virallisen analyysin mukaan riskijohtaminen toteutetaan GOST R MEK 61160 asetusten mukaisesti.

Riskien vakuuttaminen

Suosittelaa käytettäväksi neljä pääasiallista vakuutusvaihtoehtoa:

- vakuutus vastuulle ympäristön saastumisesta;
- saastuneen alueen ennalta arvaamattomien kustannuksien riskivakuutus;
- kiinteistökohteiden saastumiseen liittyvien riskien vakuutus luotonantajalle;
- ympäristöriskien vakuutus tilaajan toivomusten (ohjelman) mukaan.

Ympäristön saastumisesta aiheutuvan vastuun **vakuutus** on keskeisin sekä tarjoaa:

- ennestään tuntemattomien, aikaisemmin tapahtuneiden tai uusien ympäristön saastumisen poistamiseen liittyvien kustannuksien korvaaminen;
- saastumisesta johtuva vastuu kolmannelle osapuolen elämän laadulle, terveydelle ja omaisuudelle aiheutetusta vahingosta, muun muassa omaisuuden arvon alenemisesta johtuvat korvaukset.
- saastumisen poistamiseen liittyvien toimenpiteiden kautta muodostuneiden jätteiden kuljetuskustannusten korvaaminen;
- saastumisen negatiivisesta vaikutuksesta aiheutuneiden lisäkustannuksien korvaaminen sekä saastumisen seurauksena oletetun tuoton aleneminen.

Maaperälle aiheutuneen vahingon määrän arviointi

Venäjän Federaation maallain pykälän 12 mukaan, yksi maaperän suojelutavoitteista on maaperän tilan huononemisen estäminen, maiden saastumisen, roskaamisen, pilaantumisen sekä muiden ihmisen toimintojen negatiivisten (haitallisten) vaikutusten estäminen. Maiden suojelemiseksi maa-alueiden omistajien, käyttäjien ja vuokraajien täytyy suorittaa maiden suojelutoimenpiteitä tavoitteena estää maiden roskaaminen tuotanto- sekä kulutusjätteillä (Venäjän Federaation maallain pykälä 13).

Juridisten henkilöiden ja kansalaisten täytyy korvata täysmääräisesti aiheutettu vahinko, joka johtui heidän maallain rikkomuksista. Roskaantuneiden maa-alueiden kunnostaminen käyttökuntoon tapahtuu näihin maallain rikkomuksiin syyllistyneiden juridisten henkilöiden sekä kansalaisten voimin, sekä heidän kustannuksellaan.

Maaperälle aiheutuneen vahingon määrän arviointi

Maaperälle Venäjän Federaation ympäristösuojelulain rikkomuksista aiheutuneen vahingon arvon laskeminen, sekä luonto- ja teknisten vahinkotapausten sekä poikkeustilojen aiheuttaman vahingon laskeminen tapahtuu Venäjän Luontoministerion 08.07.2010 N 238 määräyksellä hyväksytyn Vahingon määrän laskemisen menetelmän mukaisesti, jolla lasketaan ympäristösuojelukohteena olevalle maaperälle aiheutuneen vahingon suuruus.

Ympäristösuojelukohteena olevalle maaperälle lasketaan aiheutuneen vahingon arvo seuraavissa tapauksissa:

- a) maaperän kemiallinen saastuminen, joka johtuu kemiallisten aineiden tai kemiallisten aineiden seoksien joutumisesta maaperään. Edellisestä seuraa maaperän ympäristölaatunormien rikkominen, muun muassa maaperässä olevien kemiallisten aineiden sallittujen pitoisuuksien normatiivisten raja-arvojen ylittäminen.
- b) tuotanto- ja kulutusjätteiden luvaton sijoittaminen;
- c) maaperän pilaantuminen, joka on aiheutettu laittomalla keinotekoisilla päällysteillä maanpinnan peittämisestä ja (tai) lineaarisilla kohteilla (junaradat, teit jne).

KÄSIKIRJAT

Проект реализуется в рамках программы приграничного сотрудничества «Юго-восточная Финляндия – Россия ЕИСП ПС 2007-2013»

**Пособие
по вопросам изучения загрязненных
земель и их санации**

Envi Info-Centre
for Enterprises

M I S E T   АсЭП

Проект совместно финансируется Европейским Союзом, Российской Федерацией и Республикой Финляндия

Проект реализуется в рамках программы приграничного сотрудничества «Юго-восточная Финляндия – Россия ЕИСП ПС 2007-2013»

**Пособие для природопользователей
по вопросам охраны окружающей
среды**

Envi Info-Centre
for Enterprises

M I S E T   АсЭП

Проект совместно финансируется Европейским Союзом, Российской Федерацией и Республикой Финляндия

Ympäristötietokeskus «EkoProfi»

Индивидуальные предприниматели и юридические лица

KIITOS !